

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
НІЖИНСЬКА МІСЬКА РАДА

І ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ АРХЕОЛОГІЧНИЙ З'ЇЗД ПРОГРАМА РОБОТИ ТА АНОТАЦІЇ ДОПОВІДЕЙ

НІЖИН, 23—25 листопада 2018 р.

Співорганізатори з'їзду:

Інститут археології НАН України
ДП «НДЦ «Охоронна археологічна служба України» ІА НАНУ
Ніжинська міська рада
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Ніжинський краєзнавчий музей імені І. Спаського
Товариство «Чернігівське земляцтво» у Києві

Головний редактор

ЧАБАЙ Віктор Петрович, член-кореспондент НАН України,
директор Інституту археології НАН України

*Затверджено до друку Вченою радою Інституту археології
протокол № 10 від 15 листопада 2018 року.*

І Всеукраїнський археологічний з'їзд: Програма роботи
та анотації доповідей (Ніжин, 23–25 листопада 2018 р.). —
П 26 Київ: ІА НАНУ, 2018. — 196 с.
ISBN 978-966-02-8677-1

І Всеукраїнський археологічний з'їзд є продовженням традиції українських археологічних конференцій.

Основною метою з'їзду є підсумок результатів польових робіт та аналітичних розробок в Україні впродовж останніх 5 років та визначення напрямів подальших досліджень. Публікація відображає роботу з'їзду, що проходила у форматі тематичних секцій та презентацій.

Розрахована на археологів, музейників, пам'яткоохоронців, істориків та усіх, хто цікавиться археологією та давньою історією України.

УДК 902(477)(063)

Увагу міжнародної наукової спільноти дана проблема привернула завдяки резонансним дослідженням В. Раєна та У. Пітмана щодо Великого Чорноморського Потопу (Ryan, Pitman 1999), які поставили на порядок денний питання про роль глобальних кліматичних катастроф в історії регіону, зокрема, у переході його населення до відтворювального господарства (Залізняк 2005).

У середині 2000-х рр. розгортається серія масштабних міждисциплінарних наукових проєктів під егідою IGCP, INQUA та ін., зосереджених на кореляції палеогеографічних та палеокліматичних подій з основними етапами історії населення Каспійсько-Чорноморсько-Середземноморського коридору, на уточненні хронології цих процесів та явищ, а також на створенні цілісного уявлення про особливості адаптації людини до глобальних змін клімату та зрушень берегової лінії Чорного моря.

Предметом цієї роботи стали основні результати, отримані в археологічному вимірі найновішого з цієї серії проєктів – IGCP 610 «Від Каспію до Середземномор'я: екологічні зміни та відповідь людини у Четвертинному періоді» (2013 – 2018 рр.) – та оцінка перспектив подальших досліджень у цій царині.

І. Сніжко, Л. Бабенко

ДОСЛІДЖЕННЯ СТОЯНКИ ВЕРХНЬОГО ПАЛЕОЛІТУ БІЛЯ с. КАМ'ЯНКА НА ХАРКІВЩИНІ

Стоянку біля с. Кам'янка було відкрито 2004 р. під час розвідок, що проводила експедиція Харківського історичного музею. Пам'ятка знаходиться на мисі біля впадіння в р. Сіверський Донець невеличкої правої притоки р. Суха Кам'янка, в 3 км на південний схід від с. Кам'янка Ізюмського р-ну Харківської обл. Стаціонарними розкопками 2005 – 2018 рр. досліджено площу 206 кв. м. Культурні рештки, представлені розщепленим кременем, фрагментами кісток тварин, дрібними шматочками вохри та вугілля, утворюють розтягнутий по вертикалі горизонт знахідок. Найбільша їх концентрація спостерігається в світло-коричневому та жовтуватому-палевому суглинку.

До колекції крем'яних виробів, що налічує понад 8,5 тис. предметів, входять нуклевидні уламки, нуклеуси та сколи їх формування і підживлення, відщепи, пластинки, мікропластинки, вироби з вторинною обробкою, лусочки, уламки. Нуклеуси одноплощинкові односторонні, двохплощинкові призматичні та підпризматичні, торцеві, кубовидні. Характерну групу складають нуклеуси з виступаючою реберчастою тильною частиною. Деякі нуклеуси мають сліди характерної зірчастої забитості, що виникла внаслідок використання їх в якості відбійника. Вироби з вторинною обробкою представлені двограними серединними та боковими різцями, кінцевими скребками, скреблоподібними знаряддями, проколками, виїмчастими знаряддями, мікропластинками з притупленим краєм. Особливий інтерес становлять наконечниками з боковою виїмкою (один цілий та два у фрагментах), які не мають аналогій в колекціях пам'яток суміжних територій.

Планіграфічна структура культурного шару включає скупчення крем'яних артефактів, які, вірогідно, відповідають робочим місцям, де відбувалось розколювання кременю. На користь цього свідчать також і випадки ремонту у скупченнях.

Час існування пам'ятки припадає на причорноморський етап пізнього плейстоцену і знаходиться в межах переходу від ранньопричорноморського стадіалу до початку пізньольдовиків'я.